

SÍNDIC DE GREUGES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

SÍNDIC DE GREUGES DE LA COMUNITAT VALENCIANA REGISTRE GENERAL
26/11/2012
EIXIDA NÚM. 65041

Conselleria de Justícia y Benestar Social
Hble. Sr. Conseller
Ps. de l'Albereda, 16
VALENCIA - 46010 (València)

=====
Ref. queixa núm. 1211355
=====

Hble. Sr.,

Vam rebre en esta institució un escrit de queixa signat pel Sr. (...), que va estar registrat amb el número indicat més amunt.

Substancialment exposava els fets i les consideracions següents:

- “Que el 17 de juliol passat va acudir al Registre Civil de València per sol·licitar la documentació necessària per a contraure matrimoni.
- Que hi pogué comprovar la inexistència de formularis redactats en valencià.
- Que, així mateix, la retolació tant exterior com interior del Registre exclouia el valencià.
- Que tampoc el va poder atendre en valencià cap dels funcionaris.
- Que esta circumstància vulnera la legislació vigent respecte de la cooficialitat lingüística vigent a la Comunitat Valenciana”.

En considerar que la queixa reunia els requisits establits en els articles 12 i 17 de la Llei 11/1988, de 26 de desembre, del Síndic de Greuges, va ser admesa, i li'n vam donar trasllat de conformitat amb el que determina l'article 18.1 de la llei esmentada, a fi de contrastar les al·legacions formulades per la persona interessada, i per demanar que ens remetera informació suficient sobre la realitat d'aquelles i de la resta de circumstàncies concurrents en este supòsit.

La comunicació rebuda de la Conselleria de Justícia i Benestar Social donava compte del següent:

“... En cuanto a la inexistencia de formularios redactados en valenciano, decir que el Registro Civil depende directamente de la Dirección General de Registros y del Notariado, que es un organismo estatal dependiente del Ministerio de Justicia. La cuestión planteada es competencia, por tanto, de este organismo.

En cuanto a la rotulación en valenciano, en la Ciudad de Justicia de Valencia y en el acceso a las dependencias, existe un único letrado que, al igual que en el resto de dependencias, está redactado sólo en valenciano (“Registre Civil”), ante la imposibilidad de espacio para su rotulación en castellano y teniendo en cuenta su similitud en ambos idiomas. Si algún letrado del interior no está rotulado en los dos idiomas es por el mismo motivo”.

La comunicació rebuda va ser posada de manifest a l'interessat a fi que hi formulara al·legacions si ho considerava convenient. Tanmateix, no consta en esta institució l'entrada de cap escrit en el sentit indicat. És per això que passem a resoldre l'expedient amb les dades que hi conste i, per tant, li demanem que considere els arguments que seguidament li exposem i que constituïxen els fonaments de la resolució amb què concloem.

En la present queixa es plantegen tres qüestions que, tot i relacionades entre si, han de ser analitzades separatament.

Primera. Inexistència de formularis en el Registre Civil de València redactats en valencià.

Quant a esta qüestió, donem per acceptats els seus arguments, ja que efectivament esta oficina depén directament de la Direcció General dels Registres i Notaris, un organisme, al seu torn, dependent del Ministeri de Justícia, per la qual cosa, en tot cas, la competència és exclusiva del Defensor del Poble estatal.

Segona. Retolació excloent del valencià en la retolació d'exterior i interior del Registre Civil.

Així mateix, compartim els seus arguments i els donem per acceptats.

Tercera. Quant a la denúncia del promotor de la queixa sobre la impossibilitat de ser atés en les dependències del Registre Civil en valencià, hem de dir-li el següent:

L'article 3 de la Constitució espanyola indica que el castellà és la llengua oficial de l'Estat i que és deure de tots els espanyols conèixer-lo i també usar-lo, i indica que la resta de llengües espanyoles seran també oficials en les respectives comunitats autònomes, d'acord amb els seus estatuts.

Este article també declara la riquesa de les distintes modalitats lingüístiques d'Espanya com un patrimoni cultural que haurà de ser objecte d'especial respecte i protecció.

Per la seua banda, l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en l'article 6, estableix el següent:

1. La llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià.
2. L'idioma valencià és l'oficial a la Comunitat Valenciana, igual que ho és el castellà, que és l'idioma oficial de l'Estat. Tots tenen dret a conèixer-los i usar-los, i a rebre ensenyament de i en valencià.
3. La Generalitat valenciana haurà de garantir l'ús normal i oficial de les dues llengües i haurà d'adoptar les mesures necessàries per a assegurar-ne el coneixement.
4. Ningú podrà ser discriminat per raó de la seua llengua.
5. S'atorgarà especial protecció i respecte a la recuperació del valencià.
6. La llei establirà els criteris d'aplicació de la llengua pròpia en l'Administració i en l'ensenyament.
7. Per llei es determinaran els territoris on predomine l'ús d'una llengua i de l'altra, com també aquells en què es podrà exceptuar l'ensenyament i l'ús de la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana.
8. L'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució normativa de l'idioma valencià.

I. Tot desplegant les previsions estatutàries, la Llei de la Generalitat Valenciana 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià.

II. Dedicar el primer capítol del seu títol primer a l'ús oficial del valencià en l'administració pública.

L'art. 2n d'esta Llei assenyala que el valencià és la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana, i que tots els ciutadans tenen dret a conèixer-lo i usar-lo, tant oralment i per escrit, en les relacions privades i en les instàncies públiques.

L'art. 3r estableix, a més a més, que no pot derivar-se en valencià qualsevol forma de discriminació o exigència de traducció.

L'art. 10 reitera que en territori de la Comunitat Valenciana tots els ciutadans tenen dret a dirigir-se i relacionar-se amb la Generalitat, els ens locals i la resta de caràcter públic en valencià.

Finalment, l'art. 16 estableix que les empreses de caràcter públic, com també els servicis públics dependents directament de l'administració han de garantir que els seus treballadors que tinguen relació directa amb el públic tinguen el coneixement suficient de valencià per a atendre amb normalitat el servici que tenen encomanat.

En l'àmbit de la legislació bàsica estatal, l'art. 35. d de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú, declara que els ciutadans, en les seues relacions amb les administracions públiques, tenen dret a utilitzar les llengües oficials en el territori de la seua comunitat autonòmica, d'acord amb el que preveu esta llei i la resta de l'ordenament jurídic.

De tot el que hem dit es poden extraure les conclusions següents:

- 1a. És inqüestionable, i així ho reconeix la mateixa administració afectada, el dret que assistia el promotor de la queixa d'expressar-se en valencià i de ser atés, sense que es produïra cap forma de discriminació per utilitzar eixa llengua ni cap exigència de traducció.

2a. De la investigació realitzada es dedueix que este dret no va ser respectat per part del personal que es trobava de servici al públic en el moment en què van ocórrer els fets objecte d'esta queixa.

No obstant això, la tramitació del present expedient planteja una qüestió sobre la qual esta institució no pot deixar de pronunciar-se, relativa a l'adequat respecte dels drets lingüístics dels ciutadans.

El present expedient de queixa s'inicia, com coneix, com a conseqüència d'un escrit dirigit a esta institució per l'interessat, el (...), íntegrament redactat en valencià.

En conseqüència, i com a garantia dels drets reconeguts en la Llei d'ús i ensenyament del valencià, que en l'article 11 estableix que:

“(...) en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les que hi haja altres interessats que així ho manifestaren, l'Administració actuant haurà de comunicar-los tot el que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats”,

la petició d'informe que els va ser realitzada, es va fer en la llengua triada per l'interessat, açò és, en valencià.

No obstant això, l'informe remés per vosté es troba redactat íntegrament en llengua castellana.

La Generalitat Valenciana, en compliment del mandat estatutari contingut en l'Estatut d'autonomia, va promulgar la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'ús i ensenyament del valencià, el preàmbul de la qual assenyala la necessitat recuperar l'ús social i oficial del valencià.

L'esmentada llei va significar, d'una banda, el compromís de la Generalitat Valenciana de defensar el patrimoni cultural de la nostra Comunitat i, especialment, la recuperació social del valencià, definit com a llengua històrica i pròpia del nostre poble” i, d'altra banda, superar la relació de desigualtat existent entre les dos llengües oficials de la Comunitat Valenciana, el valencià i el castellà.

La cooficialitat lingüística instaurada per la Constitució espanyola, que reconeix com a llengua oficial d'una determinada comunitat autònoma, no sols l'idioma castellà, sinó també el propi d'eixa comunitat autònoma, va modificar substancialment l'ús, tant de privat com oficial, de les diverses llengües en el territori de l'Estat espanyol; és per això que les comunitats autònomes amb idioma oficial propi han legislat sobre la matèria, mitjançant les denominades lleis de normalització lingüística, amb la finalitat de fomentar l'ús oficial de la llengua cooficial amb l'objectiu que esta abastara cotes semblants a aquelles que corresponen al castellà com a idioma oficial del territori espanyol.

La persecució d'estos legítims objectius, reconeguts en la legislació autonòmica davall l'empara atorgada por la Constitució, no pot però desconéixer, i de fet no ho desconeix, que l'article 14 de la Constitució estableix el principi d'igualtat, amb interdicció de totes maneres de discriminació, inclosa la discriminació per motiu de llengua, i la declaració de l'article 3 del mateix text constitucional, que estableix expressament el dret de tots els ciutadans a usar la llengua espanyola.

En este sentit, la pròpia Llei d'ús i ensenyament del valencià, conscient de la vigència absoluta del principi d'igualtat i de la prohibició de discriminació per motiu de llengua, declara en l'article 4, que "(...) en cap cas es podrà seguir discriminació pel fet d'emprar qualssevol de les dues llengües oficials" de la Comunitat Valenciana.

Una de les conseqüències essencials que es deriven dels mandats continguts en els preceptes anteriorment esmentats és el dret que assistix qualsevol ciutadà, en les seues relacions amb l'Administració, a triar la llengua en què este desitge que es produïsquen les comunicacions i la tramitació dels expedients, i en sorgix el correlatiu deure de l'Administració de respectar esta elecció i d'emprar, al llarg de tot el procediment, l'idioma que haguera estat triat. D'acord amb això, l'article 11, anteriorment mencionat, declara que:

"(...) en aquelles actuacions administratives iniciades a instància de part i en les que hi haja altres interessats així ho manifesten, l'Administració actuant haurà de comunicar-los tot allò que els afecte en la llengua oficial que trien, qualsevol que fóra la llengua oficial en què s'haguera iniciat. 2. De la mateixa manera, siga quina siga la llengua oficial emprada, en els expedients iniciats d'ofici, les comunicacions i la resta d'actuacions es faran en la indicada pels interessats".

En el present expedient, però, la remissió d'una part essencial d'un informe en castellà, quan la llengua triada pel ciutadà ha sigut el valencià, no s'ajusta a estos mandats legals anteriorment exposats.

De conformitat amb tot el que hem dit, dirigim a la **Conselleria de Justícia i Benestar Social** la següent **RECOMANACIÓ**: que, en l'àmbit de les seues competències, adopte les mesures necessàries o inste l'òrgan competent perquè, en tot cas, es garantisca el dret dels ciutadans a expressar-se en valencià, i que els funcionaris tinguen suficient coneixement de valencià per a atendre amb normalitat el servici que tenen encomanat, de manera que no es produïska cap discriminació ni exigència de traducció.

Així mateix, li **RECORDEM** els deures legals que la Constitució espanyola i la legislació vigent imposen de respectar els drets lingüístics dels administrats i utilitzar en tots els procediments, i en qualsevol altra forma de comunicació amb ells la llengua, valenciana o castellana, que aquells trien.

D'acord amb el que hem dit més amunt, li agraïm que en el termini d'un mes, ens remeta l'informe preceptiu en què ens ha d'indicar si accepta la recomanació que li fem o, si s'escau, les raons que considere per a no acceptar-la.

Perquè en prenga coneixement li fem saber, així mateix, que a partir de la setmana següent a la data en què s'ha dictat, la present resolució serà inserida en la pàgina web de la institució.

Atentament,

José Cholbi Diego
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana